

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הלות לחשה חיצונית ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת בלק שנת תשפ"ה

גיליון מספר: 483

1. האם ברכה של גוי יכולה להועיל והאם מותר לזלזל בברכה של גוי? הוכח מפרשת השבוע!
2. האם כאשר אדם חושב לעשות מצוות נברא קבוצות של מלאכים שמסייעים לו לעשות המצווה? הוכח מפרשת השבוע!
3. האם ממחשבה טובה ג"כ נבראת מלאך? הוכח מפרשת השבוע!
4. למה כאשר רבי יוסי ב"ר קיסמה אמר אם אתה נותן לי כסף וזהב לא דורשים אותו לגנאי ואילו את בלעם שאמר אותם דברים כן דורשים לגנאי?
5. למה לא קילל בלעם את האתון שימות כמו שהוא קילל את עם ישראל?
6. לאיזה תועלת עשה הקב"ה נס מופלא של פתיחת פי האתון והלא מקובלנו שאין הקב"ה עושה נס לחינם?
7. באיזה איזו שפה דיברה האתון עם בלעם? הוכח מפרשת השבוע!
8. האם לנכרי יש חלק לעולם הבא? הוכח מפרשת השבוע!
9. האם בלעם היה יהודי? הוכח מפרשת השבוע!
10. למה התחיל הטור ומרן השו"ע בדיני היום, והרי בכל התורה כולה היום הולך אחר הלילה?
11. האם אדם לעצמו יכול להכניס עין הרע בו עצמו? הוכח מפרשת השבוע!
12. אדם המתפלל ביחידות האם עדיף שיתפלל בבית הכנסת או בבית? הוכח מפרשת השבוע!

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"
לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

ניתן לקבל את העלון מידי שבוע: בהודעה ליוצא: 052-8144488 או בהודעה למייל: beitmidrash2@gmail.com

1. האם ברכה של גוי יכולה להועיל והאם מותר לזלזל בברכה של גוי? הוכח מפרשת השבוע!

וכן אמרין בתלמוד ירושלמי במסכת ברכות (פרק ח' דף י"ב הלכה ח') א"ר תנחומא אם בירך גוי ענה אחריו אמר, דכתיב: "ברוך היה מכל העמים".

ונראה לומר דהא דאמרין שברכת הדיוט אל תהי קלה בעיניך לומר לך שלא תזלזל על הברכה שלו, מכיוון שיכול להיות שזה יתקיים, אבל מה שכתוב כאן זה שיש לו כל הזמן את הכוחות כדי לברך.

ועוד אפשר לומר דמכיון שכאן מדובר באדם רשע כמו בלעם לכן הוא לא היה יכול לברך, מה שאין כן לגבי שאר הגוים הברכות שלהם יכולות להתקיים.

ולכאורה יש לעיין בדבריו של הנצי"ב מוולוז'ין מהא דאיתא בגמרא במסכת ברכות (דף ז' ע"א): תניא, אמר רבי ישמעאל בן אלישע פעם אחת נכנסתי להקטיר קטורת לפני ולפנים, וראיתי אכתריאל יה' צבאות שהוא יושב על כסא רם ונשא, ואמר לי: ישמעאל בני, ברכני. אמרתי לו: יהי רצון מלפניך שיכבשו רחמך את כעסך, ויגלו רחמך על מידותיך, ותתנהג עם בניך במידת הרחמים, ותכנס להם לפניך משורת הדין, ונענע לי בראשו. וקמ"ל שלא תהא ברכת הדיוט קלה בעיניך, ואם כן חזינן דאף בישראל המברך נקרא הדיוט?

ולענין ד"ל שלגבי מי שאמר והיה העולם מלך מלכי המלכים הקב"ה אף ישראל המברך נקרא הדיוט, מה שאין כן לגבי בני אדם.

בספר מראה כהן על מסכת ברכות (דף ז' ע"א) הקשה: על דברי הגמרא שאומרת שמהאי מעשה דרבי ישמעאל למדנו שאל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך, מדוע לומדים זאת מכאן ולא לפינן מהמעשה של ארוונה ודרישו? ואם כן מה רבי ישמעאל בא לחדש?

ובספר מראה כהן (שם) מתרץ בשם אביו ששמע מהגר"י סירווינט זצ"ל: דמהמעשה של ארוונה ודרישו לא שמעינן אלא רק שאם כבר בירך אותו – שלא תהיה הברכה קלה בעיניו, אבל לא שמענו שצריך לבקש מהדיוט שיברך. אבל מהמעשה של רבי ישמעאל בן אלישע הרי שמעינן שכדאי הוא אפילו לבקש ממנו שיברך אותו. מכיוון שהרי הקב"ה כביכול אומר לרבי ישמעאל בן אלישע, ישמעאל בני ברכני.

"כי ידעתיו את אשר תברך מבורך את אשר תאור יואר" (כ"ב ו')

האור החיים הקדוש מקשה: בשלמא מה שהקלות של בלעם יכולים להזיק בגלל שני טעמים, א. מכיוון שהוא היה רע עין. ב. בגלל שהיה יודע את אותו הרגע שבו הקב"ה כועס כדאמרין בגמרא במסכת ברכות (דף ז' ע"א) ובלעם היה מקלל באותו הרגע שבו הקב"ה זועם, אבל אם הוא היה מברך הרי אין שום מציאות שתתקיים הברכה מפיו של אותו אדם רשע כבלעם.

ומבאר האור החיים הקדוש: כי לעולם ברכתו של בלעם הרי היא כברכת חמור, אלא שהרשע היה מערים כאשר היה רואה באצטגנינות שלו שאדם פלוני יעלה לגדולה, היה בלעם מגיע אליו ומברך אותו שיעלה לגדולה, וכאשר אותו אדם אכן היה עולה לגדולה הוא היה חושב ובטוח שזה רק בזכות הברכה של בלעם, ולא בגלל שמזלו גרם, וכמו כן עשה בלעם לבלק כאשר ראה שכוכבו של בלק עומד לגבור והוא עתיד למלוך במואב, בירך אותו על כך כדי לרמות אותו שיחשוב שכל מה שנהיה מלך במואב זה רק בזכות הברכה של בלעם. ואם כן חזינן מדבריו של האור החיים לכאורה שלגוי אין כוח לברך.

ואולם יש להקשות על כך מהא דאמרין בגמרא במסכת מגילה (דף ט"ו ע"א): אמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא לעולם אל תהיה ברכת הדיוט קלה בעיניך, שהרי שני גדולי הדור ברכו את שני הדיוטות וברכתם התקיימה, ואלו הם דוד ודניאל, דוד שארונה בירך אותו כדכתיב: "ויאמר ארונה אל המלך ה' אלוהיך ירצך" (שמואל ב' כ"ד). דניאל שברכו דרוויש כדכתיב: "אלוהיך די אנת פלח לה בתדירא הוא ישיזבינך" (דניאל ו') ואם כן חזינן שהברכה של גוי נמי יכולה להועיל. הנצי"ב מוולוז'ין בספרו מרומי שדה על מסכת מגילה (דף ט"ו) מבאר וז"ל: אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך פירוש גוי, אבל ישראל שמברך לא נקראת ברכת הדיוט, ויכולים ללמוד מברכת נשים הזקנות שברכו לנעמי ולרות.

2. האם כאשר אדם חושב לעשות מצוות נברא קבוצות של מלאכים שמסייעים לו לעשות המצווה?

הוכח מפרשת השבוע!

ודעתו הרעה לילך אתם הביא ששלח לו הקדוש ברוך הוא מלאך כרצונו ומחשבתו שא"ל "קום לך אתם" ואמר דכתיב "אנכי ה' אלוהיך מלמדך להועיל" וגו' כי כל מצותיו יתברך ב"ה אינו מלמדך רק להועיל ולטוב לך אבל מדריךך הוא מלאך שאתה מדריךך בדרך זו תלך כפי דעתך ורצונך, ואמר דכתיב אם ללצים הוא יליץ וגו' ר"ל אם ללצים הוא מוסיף לו לץ דהיינו מלאך כפי ליצנותך ואם לענווים הוא ייתן חן לעצמו מלאך של חן נגדו יתברך ב"ה.

ועוד נ"ל עפ"י האי דאמרין במשנה במסכת אבות (פ"ב משנה י"א): העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, והעושה עבירה אחת קונה לו קטגור אחד.

ולכאורה יש להבין לבדוק ולברר, מה עניינו ותפקידו של פרקליט זה, ובמה עוזר אותו פרקליט לאדם?

והנה הגמרא במסכת מנחות (דף מג ע"ב) אומרת: רבי אליעזר בן יעקב אומר כל שיש לו תפילין בראשו ותפילין בזרועו וציצית בבגדו ומזוזה בפתחו, הכל בחיזוק שלא יחטא, שנאמר: "והחוט המשולש לא במהרה ינתק" (קהלת ד' י"ב) ואומר: "חונה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (תהילים ל"ד ח'). וצריך להבין מה הביאור במה שאמר חז"ל 'בחיזוק שלא יחטא'.

"ויאמר אלוהים אל בלעם לא תלך עמהם לא תאר את העם כי ברוך הוא" (כ"ב י"ב)

והנה בגמרא במסכת מכות (דף י' ע"ב) אמרין: אמר רבה בר רב הונא אמר רב הונא, ואמרי לה אמר רב הונא א"ר אלעזר, מן התורה ומן הנביאים ומן הכתובים בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו, מן התורה דכתיב: "לא תלך עמהם", וכתיב: "קום לך אתם". מן הנביאים דכתיב: "אני ה' אלוהיך מלמדך להועיל מדריךך בדרך זו תלך". מן הכתובים דכתיב: "אם ללצים הוא יליץ ולענווים ייתן חן".

והנה המהרש"א (שם) הקשה: מדוע לא אומרת הגמרא שהקדוש ברוך הוא מוליך אותו, אלא רק אמרין: מוליכין אותו.

ומתוך המהרש"א: שכל מחשבה ודיבור ומעשה של האדם, הרי הוא בורא לו מלאך לפי ענינו, אם לטוב אם לרע, ועל כן אומרת הגמרא בדרך שאדם רוצה לילך, לומר לך שהרשות נתונה בידי האדם ממנו יתברך ב"ה, שהכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, אבל כפי רצונו ודעתו של אדם מוליכין אותו אותן המלאכים הנבראים מאותו רצון ומחשבה אשר בו, ומייתי ראייה מן התורה דכתיב: "לא תלך עמהם" - שאמר ליה הקדוש ברוך הוא כן, וכתיב: "קום לך אתם" וגו' שרצונו

מנחות (שם) מבואר: שרק אדם המקיים את מצוות תפילין ומוזוזה מוחזק הוא שלא יחטא ולא שאר מצוות.

מכוח קושיא זו מתרץ המהרש"א, שאמנם כל המצוות מגינות על האדם כמו שמשמע במסכת סוטה, אבל כל הגנתם הוא רק מהפורעניות, לעומת זאת שלש מצוות אלו, תפילין, ציצית ומוזוזה, יש בכוחם להגן על

האדם 'שלא יחטא'. והטעם שדווקא מצוות אלו יש בכוחם להגן על האדם מהחטא הוא: מכיוון שעל ידי כל מצוה שאדם עושה, נברא מלאך דוגמת אותה המצווה, וכשעושה שלש מצוות אלו שהם מצוות הסובבות את האדם, נבראים מלאכים דוגמתן שהם חונים סביב האדם לחלצו ולשמרו מהחטא.

וא"כ אפ"ל, שמזה למד הרמב"ם, ודברי גמרא אלו הם המקור למה שכתב, שהמלאכים שומרים עליו שלא יחטא.

ונראה לומר דיש ללמוד את הביאור בדברי הגמרא על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות מוזוזה (פ"ו הלכה י"ג) שמביא את דברי הגמרא, ומוסיף לבאר וז"ל: אמרו חכמים הראשונים, כל מי שיש לו תפילין בראשו ובזרועו וציצית בבגדו ומוזוזה בפתחו מוחזק הוא שלא יחטא, שהרי יש לו מזכירין רבים, והן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא, שנאמר: "חנה מלאך ה' סביב ליראיו ויחלצם" (שם).

ואמנם יש לעיין מה המקור לדברי הרמב"ם שפירש 'שהן הם המלאכים שמצילין אותו מלחטוא', הרי בגמרא כתוב רק 'בחזוק של יחטא' ומניין למד הרמב"ם שהם המלאכים המצילים אותו מלחטוא.

ולענין נ"ל שהרמב"ם למד זאת מכח הסתירה בין הגמרא במסכת סוטה לבין הגמרא במסכת מנחות וכפי שהקשה המהרש"א (שם) דהרי בגמרא במסכת סוטה (דף כ"א ע"א) אמרין: שמצווה מגנא ומצלא. ומשמע שכל מצוה ומצוה שאדם עושה יש בכוחה להגן עליו. ואילו בגמרא במסכת

לכם ידידי ורעי קוראי ולומדי העלון היקרים – שותפי אמת למסע של עומק, חשיבה ואמונה.
זה שמונה שנים שאנחנו הולכים יחד – פסיעה שבועית של מחשבה בפרשת השבוע, במסע שלא מוותר על השאלות הקשות, ולא חושש לעורר את הלב ואת הדעת גם יחד.
בשנים הללו שמענו מכם הרבה: "שולחן השבת שלנו השתנה מצה לקצה", "התחלתי לחשוב אחרת", "גלגלי המוח שהעלו חלודה – התחילו להסתובב" - וזו בדיוק הייתה הכוונה.
ביום שמחת תורה תשפ"ד, 7 באוקטובר 2023, נחרט בנו חורבן. מאות אחים ואחיות – גברים, נשים וטף – נטבחו באכזריות שאין לה שם. רגעים של אימה שכולנו לא נשכח. עברנו טבח – בלב שמחת התורה. וכל זה בגלל היותם יהודים! ומאז, אצלי – שום דבר כבר לא אותו דבר.
וכעת, ברגע טעון של זיכרון ותיקון, אנחנו ניצבים על ספו של מיזם גדול. בעזר"י עומדת לצאת לאור סדרת ספרים בת חמישה כרכים, שמרכזת את מיטב תכני העלון – ומוקדשת לעילוי נשמתם של כלל קדושי שמחת תורה הי"ד.

📖 **מדובר בהוצאת 5 כרכים על התורה מלאי תוכן עמוק, מעורר מחשבה ולב – שיהיה נחלת הרבים, הסדרה תודפס בעה"י ב-2000 עותקים ותחולק ללא תשלום בבתי כנסת ברחבי הארץ.**
♦ **החומר כמעט מוכן.** ♦ **נותרו שלבים של ליטוש, עיצוב והדפסה.** ♦ **ואם נצליח – בתוך חודש וחצי הסדרה תהיה מוכנה.**

עלות המיזם – 250,000 ש"ח.

✦ **זוהי הוצאה לאור של אמת. של זיכרון חי. של נר תמיד – בצורת רעיון, שאלה ומחשבה.**

✦ **התרומות מוכרות לצורכי מס לפי סעיף 46**

✦ **ניתן להקדיש עמוד, כרך או סדרה שלמה, אם אי פעם הרגשתם שהמילים כאן דיברו אליכם, אולי עכשיו תנו להן גם לדבר דרככם – הלאה, לעולם.**

✦ **לתרומה ומידע נוסף: בהערכה עמוקה,**

✉ yosefweizman@gmail.com

☎ **הרב יוסף ויצמן – 052-8144488**

3. האם ממחשבה טובה ג"כ נבראת מלאך?

השומרים ומגינים עליו, אלא אפי' כשאדם רק מתעורר לרצות לקיים איזה מצוה או דבר טוב, מעצם הרצון לבד כבר נברא מלאך שתפקידו לעזור ולסייע לאדם להוציא את רצונו לפועל ולקיים את המצווה.

וכך מבאר המהרש"א בחידושו במסכת מכות (דף י ע"ב) על האי דאמרו חז"ל (שם):

"בדרך שאדם רוצה לילך מוליכין אותו". ומדייק המהרש"א דהנה לכאורה היה צריך לומר 'מוליך אותו', דהיינו שהקב"ה מוליך אותו בדרך שרוצה ללכת?

ומבאר המהרש"א: שהטעם שכתוב 'מוליכין אותו' הוא, כיון שמכל מחשבה דיבור ומעשה של האדם נברא מלאך לפי עניינו אם לטוב אם לרע, לכן אמר בדרך שאדם רוצה לילך 'מוליכין אותו', והכוונה היא שאותם המלאכים שנבראו מהרצון

ולענין יש להוסיף ולומר, שלא רק על ידי קיום מצוה בקום ועשה נברא מלאך טוב, אלא גם אם בא ניסיון לאדם לעבור על איסור והתגבר ועמד בניסיון ולא עבר את העבירה, הרי זה כמו מי שעשה מצוה בפועל ממש, וכך מבואר בתלמוד ירושלמי במסכת קידושין (פ"א ה"ט) שלומד מהפסוק "אף לא פעלו עוול בדרכיו הלכו" (תהלים קיט ג) שזה לבד שלא פעלו עולה דהיינו שנמנעו מלעבור על לא תעשה, נחשב הדבר כאילו 'בדרכיו הלכו', והרי זה כמי שקיים מצות עשה בפועל. וממילא בוודאי בכל פעם שאדם זוכה להימנע מלעבור על אחד מהאיסורים בתורה נברא מלאך שתפקידו להגן עליו ולהצילו, ממש כמו שקיים מצות עשה.

ונראה להוסיף עוד, שלא רק כשאדם עושה מצוה בקום ועשה או נמנע מלעבור איסור ח"ו נבראים מלאכים קדושים

והמחשבה לקיים את המצווה הם 'מוליכין אותי ועוזרים לו לעשות רצונו. ומבואר שאפי' מעצם זה שהאדם רק רצה לעשות מצוה כבר נברא מלאך שיעזור לו ללכת בדרך שרוצה ובחר ללכת. ועל זה אמרו חז"ל במשנה במסכת אבות (פרק ה' משנה י"ח): החוטא ומחטיא את הרבים אין מספיקין בידו לעשות תשובה, והכוונה בזה: שהמלאכים המשחיתים, הנוצרים מחטאיו ועוונותיו של האדם, הם אלו המונעים ממנו את התשובה,

ועל זה נאמר אין מספיקין בידו לעשות תשובה. ועפי"ז שמעתי מה גאב"ד ירושלים הגרי"ט וייס זצוק"ל לבאר בשם הספרים הקדושים את מה שאומרים בפיוט בר"ה ויוה"כ "ומלאכים יחפזון וחיל ורעדה יאחזון". ולכאורה צ"ב למה ומדוע המלאכים רועדים? הלא המלאכים אינם חוטאים?

ואמר הגרי"ט וייס זצוק"ל לפרש: כי הכוונה היא למלאכים הנבראים מן המעשים של האדם, וא"כ כאשר דנים את האדם על המעשים שהוא עשה, דנים ג"כ את המלאכים שנבראו מאותם מעשים.

עכ"פ מבואר להדיא מדברי המהרש"א, שאפילו רק מעצם המחשבה שהאדם מעלה בדעתו לעשות, כבר נברא מלאך שיעזור לו ללכת בדרך שרוצה ובחר ללכת.

מהר"א הכהן בעל מדרש תלפיות ושבת מוסר כתב בספרו אגדות אליהו (חלק ב' דף ס"ח) על הירושלמי במסכת פאה (פרק א' הלכה א') לגבי מה שאמרו (שם) מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה, מחשבה רעה אין המקום מצרפה למעשה, כתב וז"ל: נראה דטעמו של דבר לפי שממעשה המצווה נברא מלאך, כנודע מרבותינו ז"ל (זוהר חדש רות מאמר נר"נ דף ע"ה עמוד א'). וכיון שהקדושה לעולם ידה על העליונה, יש בה כח לברוא מלאך גם מהמחשבה. וזהו מחשבה טובה המקום מצרפה למעשה, כלומר כיון שהיא טובה מצד הקדושה, מצרפה כאילו עשה מעשה ממש ונברא מלאך. אבל

מחשבה רעה אינה מצטרפת למעשה, כיון שמחשבה רעה היא מסטרא דמסאבא, אין כח בה לברוא שטן כמו מהעבירה עצמה. ובאומות העולם אין מחשבה טובה מצטרפת למעשה, דכיון שהם באותה סטרא הם שקר ומחשבתם שקר, שהרי פיהם דבר שווא וימינם ימין שקר (תהלים קמ"ד, ח'. י"א), אם דיבורם שקר, מחשבתם לא כל שכן. אם כן אין כח במחשבתם הטובה לקבל עליה שכר כמעשה הטוב אם עושים וכו' יעו"ש. ומאידך ראיתי שמהר"א צינץ בספרו ברכת השיר על הגדה של פסח (דף רצ"ה) בשם עמק המלך שכתב: דלפי שנאמר ביום הראשון ויהי ערב ויהי בקר יום אחד (בראשית א', ה') ולא כתיב ראשון, מפני שלא נבראו מלאכים אלא בשני, כדאיתא במדרש בראשית רבה (פרשה א' אות ג') שלא יאמרו מיכאל מותח בדרומו, גבריאל בצפונו. לכן לא היה רק אחד מיוחד לבדו. והנה איתא בגמרא במסכת חגיגה (דף יד ע"א) מכל דיבור של הקב"ה נברא ממנו מלאך. ואם כן אילו דיבר בפירוש, היה נברא ממנו מלאך והיה מקום לטעות חס ושלום. ולזה לא היה מאמר בפועל רק מחשבה, שלא יהיה ממנו מלאך, ואז לא היה אפשר (לברוא) [להיברא] שום מלאך וכו' יעו"ש. הא קמן שאפילו ממחשבת הקב"ה לא נברא מלאך. כל שכן קרוצי חומר.

בספר ברכת אברהם (וייס דף מ"ח) ביאר על פי מה שכתב ההפלאה לפרש דברי הגמרא במסכת קידושין (דף מ' ע"א) מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה, דמכל מצוה שהאדם עושה נוצר מלאך. ואם עושה המצווה במעשה לבד אבל שלא בכוונה ומחשבה טהורה, נוצר רק גוף המלאך ולא הנשמה, ואעפ"י שאין למלאך גוף ממש כמונו. ולהיפך אם חושב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, נוצרת נשמה שלמלאך אבל לא הגוף. ועל כן אם אדם חושב מחשבה טובה, הקב"ה בורא ממנה נשמה שלמלאך, ומצרף נשמה זו לגוף שלמלאך שנוצר ממעשה מצוה שנעשית שלא בכוונה, ועל ידי זה נשלם המלאך בגוף (ובמחשבה) [ובנשמה], יעו"ש. כן הדבר הזה נמי בגדון דידן.

4. למה כאשר רבי יוסי ב"ר קיסמה אמר אם אתה נותן לי כסף וזהב לא דורשים אותו לגנאי ואילו את

בלעם שאמר אותם דברים כן דורשים לגנאי?

במשתה, והורה לסריסיו ושריו להכותו ולייסרו בייסורים קשים את שיודה בגניבתו וישיב את הטבעת. עודם מייסרים ומכים את העבד.

ואז פונה רבי יהונתן אייבשיץ אל המלך ושאל: אדוני המלך למה הנך חושד דוקא בעבד, ולא תחשוד בי שמא ידי במעל?! המלך התפלא עד למאד, ויען ויאמר לרבי יהונתן, חלילה לי מעשות כדבר הזה, לחשוד באדם צדיק וישר כמוך בגניבה, אבל העבד גנב וגזלן הוא ומן הסתם גם את טבעתי גזל. מיד הכניס רבי יהונתן אייבשיץ את ידו לחיקו והושיט למלך את הטבעת. פני המלך חפו, ויען ויאמר לרבי יהונתן בתמיהה, למה עשית לי כדבר הזה!?

או אז ביקש רבי יהונתן להניח את דעתו של המלך והסביר שעשה תחבולה זו להשיב על שאלת המלך, ויען ויאמר, אדוני המלך, עתה ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר, לא חשדתי בגניבת הטבעת מפני שאתה סבור שצדיק אני, אבל בעבד חשדת מפני היותו גנב, כך הדבר גם בעניין יעקב ועשיו, יעקב איש תם יושב אהלים, ואם שכב במקום ההוא הרי זה מלמד שעד אז לא שכב אלא למד, אבל עשיו כיון שחזר עיף מהשדה בידוע שבאותו היום עשה כמה וכמה עבירות. דבריו הערבים של רבי יהונתן התקבלו על לב המלך, שלא בלבד שלא הקפיד על תחבולתו, אלא אף הוסיף לרוממו ולגדלו על כל השרים והיועצים.

ועפי"ז נוכל להבין למה דנים את בלעם לכף חובה, שהרי בלעם היה חמדן רשע ובעל תאוות, אבל רבי יוסי בן קיסמה שהיה

"אם ייתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' אלהי" (כ"ב י"ח)

וכתב רש"י: למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים. אמר, ראוי לו ליתן לי כל כסף וזהב שלו, שהרי צריך לשכור חיילות רבות, ספק נוצח ספק אינו נוצח, ואני ודאי נוצח.

למה רבי יוסי בן קיסמה באומר: "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם" לא נדרש לגנאי? מעשה עם רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל שהמלך הקשה לו אודות דרשת חז"ל המובאת במדרש בראשית רבה (כ"ה): "ויבוא עשיו מן השדה והוא עיף", מלמד שאותו היום

עבר על חמשה עבירות, הרג רצח עבד עבודה זרה וכפר בתחיית המתים וגנב, לפיכך מת אברהם כדי שלא יראה ברשעו, ובגמרא במסכת ב"ב (דף טז ע"ב) איתא שבא על נערה המאורסה באותו היום. שאל המלך: למה תלו חז"ל קולר בצווארו של עשיו, והאשימו אותו בעוונות חמורים אלו רק מפני שנאמר בו: שבא עיף מן השדה, ואילו לגבי יעקב שנאמר בו: "וישכב במקום ההוא" דרשו שעד אז במשך כל אותם י"ד שנים שלמד בבית שם ועבר לא שכב?

רבי יהונתן אייבשיץ ביקש להשיב למלך בעת ובעונה אחרת כדרכו, ולימים כאשר ישב לצידו של המלך במשתה היין, סיקל לידיו את טבעת המלך והחביאה בכיסו. כשהמלך הבחין שטבעתו נעלמה ואין איש יודע מקום מוצאה, חמתו בערה בקרבו, וביקש לשפוך אש ותימרות עשן בעבד המשרת לפניו

רבנו החיד"א זיע"א בספרו ראשי אבות כותב: בקטנותי הקשה לי מורי הרב ז"ל את הקושיה הנ"ל. ואני בעניי השבתי לו, דבלעם אמר 'לא אוכל לעבור' משמע מדבריו, שאם היה יכול, היה לוקח ממון הרבה. אבל רבי יוסי בן קיסמה אמר 'אפילו אם אתה נותן לי איני דר אלא במקום תורה', נמצא כי מחפצו ורצונו אינו רוצה לכסף וזהב.

עוד תירץ רבנו החיד"א זיע"א: מכיוון שדיבר אתו האיש בהפלגה, ענה לו רבי יוסי באותו סגנון שדיבר הוא, אבל בלעם כפי חמדתו השיב, כנ"ל.

הגאון רבי מנחם מנדל קרענגיל זצ"ל מקראקא בספרו טירת כסף על שיר השירים (פרק ח') מתיר: שמכיוון שאמר הקב"ה בפירוש לבלעם "לא תלך עמהם" ממילא ידע דבנפשו הדבר, והיה לו להשיב לבלק רבנותא יותר גדולה שאף אם יתרגנו לא יוכל לעבור את פי ה', וממילא כיון שבכל זאת השיב לבלק מעניין כסף וזהב, הרי זה מפני שחומד ממון אחרים כל כך יותר מגופו, משא"כ רבי יוסי בן קיסמה ודאי אינו מצווה למסור נפשו כדי לדור רק במקום תורה, ועל כן נקט לו דבר לפי מדרגתו ובחינתו, שהיה ממאס ומבזה בכל מחמדי העולם וחללי דעלמא לעזוב מקום תורה ולגור בארץ הנגב שהוא ריק ממים של תורה.

בספר דברי מהרי"ץ תירץ: בלעם אמר 'אם ייתן לי בלק מלוא ביתו לא אוכל' משמע שאם ייתן לו יותר מביתו, יתפתה וישמע בקולו אפילו לעבור את פי ה'. אולם רבי יוסי בן קיסמה אמר: 'אפילו תתן לי כל כסף וזהב ואבנים טובות ומרגליות שבעולם איני דר אלא במקום תורה', אין לך אפשרות לפתות אותי בכל כסף שבעולם.

ולעני"ד עוד נראה לחלק, דהנה אצל בלעם כתוב 'אם ייתן לי בלק מלוא ביתי' - מזכיר בית בלק, לכן דייק רש"י ואמר מכאן למדנו שמחמד ממון אחרים. אולם רבי יוסי בן קיסמה הזכיר באופן סתמי 'אם תתן לי כל כסף וזהב... שבעולם'.

ובדרך נוספת לעני"ד נראה לומר: דהנה הקשו המפרשים, וכי מדיבור אחד שפלט בלעם כבר לומדים את תכונת לבו שמחמד ממון אחרים.

ויש לבאר על פי מה שאמר חז"ל בגמרא במסכת סנהדרין (דף קה ע"ב): 'בכל המלכים וההדיוטות שמנויים שם במשנה אל תתפוש עליהם דרשות לגנות אותם, חוץ מבלעם שכל מה שאתה מוצא עליו גנאי תדרוש, שכל המידות הרעות יש בו. ועפ"י מיושב, אפילו שבלעם פלט מפיו פעם אחת דבר מוגזם, דורשים אותו לגנאי משום שכל המידות הרעות יש בו. אבל אדם אחר לא היינו דורשים אותו לגנאי בגלל פליטת פה, שמצוי אצל בני אדם שמדברים בדרך גוזמא וכל שכן על רבי יוסי בן קיסמה.

צדיק ודורש מוסר בעצמו ומלמדה לאחרים שאין מלוין לו לאדם בשעת פטירתו לא כסף ולא זהב ולא אבנים טובות ומרגליות, ממילא דורשים אותו לשבח.

וכעין זה מצינו גם בגמרא במסכת בבא מציעא (דף פג ע"ב) ברבי אלעזר ברבי שמעון שמצא לשוטר המלך שהיה בודק אחרי הגנבים ותופסן, אמר לו הגנבים נמשלו לחיות היער ולא תצליח להבין תחבולותיהם, ושמא במקום לתפוס גנבים תאסור צדיקים, לכן בא ואייץ לך היאך לתפוס את הגנבים, בשעה שהעולם נכנסים לחנויות לסעוד את ליבם בפת שחרית, בארבע שעות מתחילת היום, תעלה לחנויות, ומי שתראהו שותה מעט יין ותופס את הכוס בידו ומתנמנם, אם צורבא מרבנן הוא בידוע שהשכים בעוד לילה והחל לגרוס וללמוד, לכך הוא מנמנם. ואם פועל, הרי הוא שכיר יום שהשכים בבוקר לעבודתו ולכך מנמנם, ואם מלאכתו בלילה שמא המשיך לעסוק באיזה מלאכה לתוך הלילה ולכן עתה הוא מנמנם. אבל אם אינו צורבא מרבנן, וגם אינו פועל, בידוע שגנב הוא ולכך הוא יושן, לפי שניעור בלילה לארוב עוברי דרכים, או לחפור בתים, והן הן הדברים.

במדרש תלפיות (ערך בלעם) מיישב בשם תוספות כתיבת יד: שבלעם אמר דבר שיכול להיות בהחלט במציאות, שביתו יהיה מלא כסף וזהב, אבל רבי יוסי בן קיסמה אמר: כל כסף וזהב שבעולם, דבר שלא שייך במציאות, וממילא בוודאי שלא חמד ממון, אלא כל כוונתו הייתה לומר שכמו שאין יכולת בידך לתת לי את כל הסכום הזה, כך איני רוצה לדור אלא במקום תורה.

בספר אמרי השכל (פרק שיש) מבאר זאת על פי מה שתירץ רבי אברהם אבן עזרא, איך

אפשר להזהיר על לא תחמוד שהוא דבר המסור ללב, וכתב שכשם שבן כפר פשוט לא יחמוד את בת המלך לאשה מפני שדבר זה ממנו והלאה ורחוק הוא מהשגתו, כך על האדם לקבוע שמה שביד אחרים הרי זה ממנו והלאה, וממילא כשבלעם אמר מלא ביתו כסף וזהב, וזה יתכן להיות, הרי שחמד את זה. אבל ר' יוסי אמר כסף וזהב שבעולם, וזה לא יתכן בבחינת בת מלך לבן כפר.

התורה תמימה (בלק הערה ח') וכן בספר שבות יהודה מיישבים באופן נוסף: במעשה של רבי יוסי בן קיסמה, האיש שפגש אותו הציע לו שיבוא אליהם ויביא לו תמורת זה אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות, השיב לו רבי יוסי בן קיסמה, באותו נוסח שדיבר, והוסיף: אפילו אם תתן לי כל כסף וזהב שבעולם איני דר אלא במקום תורה. אבל בלעם, מי דיבר אתו על כסף ומי הציע לו זהב, כל מה שאמר לו בלק שיתן לו כבוד, ומדוע אמר בלעם אם ייתן לו מלוא ביתו כסף וזהב... אלא שחומד ממון אחרים.

אמנם תירוץ זה קשה שהרי רש"י בפסוק ה' כתב שאכן בלק הציע לבלעם ממון הרבה, שכתב: 'לקרוא לו הקריאה הייתה שלו ולהנאותו, שהיה פוסק לו ממון הרבה'.

5. למה לא קילל בלעם את האתון שימות כמו שהוא קילל את עם ישראל?

להחיות הנער והחיה הכלב ושוב לא היה יכול עוד להחיות הנער עד שהלך אלישע ופשט עיניו על עיניו וכפיו על כפיו.

החתם סופר (פרשת בלק) כתב דבר נפלא על מה שאומר הכתוב "ויאמר אליו מלאך ה' על מה הכית את אתונך זה שלש רגלים", דלכאורה קשה הלא הוא בא רק על מה שהלך לקלל ישראל היה לו לומר תיכף למה אתה הולך לקלל?

ומתיר החתם סופר באופן נפלא, דהנה איתא טעם למה הכה האתון ולא קילל אותה, משום דשני קללות אינם חלים ביום אחד, ובדעתו היה לקלל ישראל לפיכך הכה אותו, עוד יש טעם כי בלעם היה יודע לכוון שעה ורגע כשהקב"ה כועס כמו

"ויאמר בלעם לאתון כי התעללת בו לו יש חרב בידי כי עתה הרגתיך" (כ"ב כ"ט).

ויש להקשות: מכיוון שבלעם היה מומחה גדול בקללות למה הוא לא קילל את האתון שתמות, בדיוק כמו שהוא רצה לקלל את עם ישראל?

והנה בחידושי רבינו חיים פלטיאל (פרשת בלק) הקשה והלא בלעם לא הלך אלא רק כדי לקלל אומה למה לא קלל את האתון שתמות.

ומתיר רבינו חיים פלטיאל: שאם היה מקללה לא היה יכול עוד לקלל שום אדם שכן מצינו באלישע כששלח ביד גיחזי

יכול לומר המלאך פשוט למה אתה הולך לקלל ישראל, דיאמר בלעם אני הולך לברך אותם ולא לקלל אותם, ולכך אמר המלאך למה הכית אותם ולא קללת אותה, אלא מוכרח שאתה הולך לקלל את ישראל, ואין שני קללות חלין ביום אחד, על כן היכה את האתון ושפיר אמר למה הכית אותה.

שמבואר בגמרא במסכת ברכות (דף ז' ע"א) ואז כשמקלל קללתו מתקיימת, ואפשר לא היה הקב"ה כועס ולא היה יכול לקלל על כן היכה, והנה לפי טעם הראשון ששני קללות אינם חלות ביום אחד אתי שפיר דהנה לא היה

6. לאיזה תועלת עשה הקב"ה נס מופלא בפתיחת פי האתון והלא מקובלנו שאין הקב"ה עושה נס לחינם?

לרעהו, כך יכול ליתן נבואה קדושה בפי בלעם שדומה לחמור, כדי שלבסוף יברך את ישראל, וגם שלא ליתן פתחון פה לאומות העולם שאילו היה להם נביא היו שבים בתשובה.

וכעין זה כתב הגאון רבי יעקב חאגיז זצ"ל בספרו קרבן מנחה (סי' כ"ח), וזה לשונו: "טעם לדיבור האתון להראות העמים והשרים כי האתון בראותה לפני המלאך נהפך דעתה ודיברה דברים של טעם כמו השמש שיאיר ויזריח ניצוצות במבואות האפלים ובאשפתות יאירו, כך בלעם לא מחשיבותו היה מתנבא אלא שחפץ ה' הוא לפי שעה שלא יאמרו אומות העולם שאילו היה להם נביא שבים היו בתשובה".

הגאון רבי ברוך ירושלמי זצ"ל מחכמי קושטא בספרו ברוך מבנים מבאר: שהקב"ה פתח פי האתון בדווקא להוכיח את בלעם, ולא הוכיחו על ידי המלאך, לפי שבלעם היה אפיקורוס גדול ומכשף ולא היה מאמין באלוהותו של הקב"ה, והיה סבור שהעולם מתנהל על פי הטבע, לכך פתח הקב"ה את פי האתון, להראות לו דבר חוץ מהטבע, שיכיר ויודה שהקב"ה שליט בעליונים ומשדד המערכות ומשנה את הטבע, ומזה יבין כי אף הטבע מתנהל על פי קוב"ה.

ולענין עוד נראה לבאר שבפתיחת פי האתון רצה הקב"ה להודיע בעולמו דבר נשגב, וזה מה שדרשו חז"ל בגמרא במסכת תענית (דף יא ע"א) שמא יאמר אדם מי מעיד בי לעתיד לבוא? אבני ביתו של אדם וקורות ביתו של אדם מעידים בו, כמו שנאמר: "כי אבן מקיר תזעק וכפיס מעץ יעננה" (חבקוק ב'), כי אף אם יחטא האדם במסתרים, אף על פי כן, מי שחטא בפניו יבוא ויעיד, קירות ביתו ואבני סלע, בעלי חיים וכל דבר שיהיה. ואת זה ראו כולם בחוש כאשר האתון העידה וסיפרה את אשר חטא בלעם, ונתגלה קלונו בפני האומה כולה, אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה.

"ויפתח ה' את פי האתון ותאמר בלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים" (כ"ב כ"ח)

הרמב"ן מיישב: "וטעם הנס הזה, להראות לבלעם מי שם פה לאדם או מי יישום אלם, להודיעו כי השם פותח פי הנאלמים, וכל שכן שיאלם ברצונו פי המדברים, גם ישים בפיהם דברים לדבר כרצונו כי הכל בידו, ולהזהירו שלא ילך אחר נחש וקסם ויקללם בהם, כי מנחש וקוסם היה". וכיוצא בזה כתב בחידושי תולדות יצחק, שהוצרך נס פתיחת פי האתון לפי שיותר דבר גדול הוא לבנות הבית מלסתור, וכיון שהשי"ת פותח פי האתון כל שכן שיאלם פי בלעם וימנעהו מלקללם. הספורנו מבאר: שהשי"ת נתן כח באתון לדבר בעניין "ה' שפתי תפתח" (תהלים נ"א, י"ז), כדי שיתעורר בלעם לשוב בתשובה בזכרו כי מה' מענה לשון גם לבהמה שאינה מוכנת לדבר, כל שכן שיוכל להסירו לבלעם ממה שמוכן לדבר, וכל זה כדי שלא יאבד איש כמוהו.

רבינו בחיי מבאר: כי על דרך הפשט, דיבור האתון היה נס גדול וחוץ מדרך הטבע לכבודן של ישראל, כי הקב"ה הפליא לעשות ורצה לשנות סדרי בראשית בדיבור הבהמה, לומר שאפילו הבהמה תכיר ותדע שאין שליחות זו ראויה להיעשות, והנה זה כאדם שאומר להרים שיכסוהו ולגבעות שיפלו עליו, (ולכאורה נראה לומר בכונתו שהרי אי אפשר לעולם בלא ישראל, ובלעם שרצה לקלל את ישראל, הרי הוא כאומר להרים שיכסוהו ולגבעות שיפלו עליו), ואין צריך לומר המין האנושי שהוא משכיל, כי אפילו הבהמה שאין לה שכל תשכיל שאין ראוי להסכים בקללת עם ישראל כי ברוך הוא.

הכלי יקר מבאר: שהיה צורך שעה בפתיחת פי האתון, שלא נטעה שבלעם יודע דעת עליון וזוכה לנבואה משום שיש בו צד קדושה, דאדרבה לא היה בו שום צד קדושה, אלא שהקב"ה הוא הכל יכול, וכשם שיכול לפתוח פי האתון לדבר כשפת איש

7. באיזה איזו שפה דיברה האתון עם בלעם? הוכח מפרשת השבוע!

מבואר מאד, עד שהאריכות בביאורו מותר. ואולם בעניין חוה, אין בכאן סיבה תחייב שיהיה לפי המשל... ואולם הרב המורה (הרמב"ם במורה נבוכים חלק ב' פרק ל') נראה שהבין שעניין חוה הוא גם כן משל לכוח אחד מכוחות הנפש האנושי. רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל בפירושו אהבת יהונתן שואל: כיצד לא חרד בלעם מיד כאשר נפתח פי האתון, ואף אזר אומץ בנפשו להיכנס עמה בדין ודברים ובמשא ומתן. וכתב: זה יובן שנודע שיש מכשפים הקוסמים ומשביעים את השד בגופן, ואז יפלו לארץ משוללי הדעת כמו חולי הנכפה רחמנא ליצלן, והשד יגיד להם לפעמים עתידות מה שנודע לו, אכן הם לא יבינו מה שיגיד להם השד, רק אחד יושב וכותב דבריהם, כי הם אינם שומעים דבר בהיות שהם בעת ההיא נעדרי החושים. וזהו היה גם כן עניינו של בלעם שהיה נופל וגלוי עיניים (במדבר כד ד) כמו אותם המנחשים הנזכרים למעלה שנופלים והשד מגיד להם. אמנם בינם לבין שהם משביעים השד בגופן מזמנים להם סופר הכותב דברים עד כי יקיצו משנתם, ואז יגידו להם מה שדברו. מה שאין כן בלעם גס רוח הלך שפי לבדו (שם כג ג) שלא היה כבודו ליקח סופר, וזהו היה עניינו שהשביע השד באתונו להגיד מתוכו עתידות והוא עצמו היה שומע מה שהאתון מדבר, משא"כ אם ישביע השד בגופו אז

"ויפתח ה' את פי האתון ותאמר בלעם מה עשיתי לך כי הכיתני זה שלש רגלים" (כב כח).

יש בעלי חיים שהפכו להיות מפורסמים כבר בחייהם. חיה כזו היא אתונו של בלעם, שהתפרסמה בשל העובדה שהיא פתחה את פיה והתחילה לדבר. הביטוי "ויפתח ה' את פי האתון" הפך להיות חלק מהלקסיקון שלנו כביטוי לאדם שמדבר שטויות.

הריקאנטי בפרושו לתורה (שמות כ ב) כתב וז"ל: "וכן אמרו רבותינו ז"ל במדרש רות [זוהר חדש ע"ח ע"ג] אלוהים אחרים דא חמור ואתון, כוונתו לחמורו של אברהם ואתונו של בלעם... והם אלהי כסף ואלוהי זהב שמוזהר עליהם בפסוק [להלן כ']". ואנו, די לנו בפי"א ובדלי"ת של הפרדס, בפשטות המתחדשים ובמדרשים המופלאים.

רבנו סעדיה גאון בפרושו לתורה כתב: אחר שהתברר לנו, שאין דיבור ודעת כי אם באדם לבדו, נצטרך לומר כי הנחש גם האתון לא דיבר, רק מלאך דיבר בשבילם.

הרלב"ג כתב וז"ל: וראוי שתדע בעניין הנחש, שהוא מחויב שנודה שהוא משל. לפי שהוא מגונה מאד שנאמר שיהיה הבעל חיים ההוא מתחילת הבריאה מדבר, ואחר כך הושם לו טבע שני, ישוב בו בזאת המדרגה הפחותה אשר הוא בה. וזה

ומעלת האדם מן הבהמה לא היה בדיבור, אלא בהשגה להשיג אור העליון. רק אח"כ שסרח, נתהווה בדוגמת בהמה לעניין השגה, ובהמה היה הלך וחסור לפי ערך האדם. ושפיר הוי אין כל חדש תחת השמש כי כן משמע מלשון הפסוק "ויפתח ה' את פי האתון" שלא היה זה בריאה חדשה ולא היה צריך רק לפתיחת פה האתון לדבר.

אבל רשב"י בזהר הקדוש כותב: שיש מלאך הנקרא בשם "פי האתון" ובשמות הקדושים נקרא "קמואל", דיבר מתוך גרונו. והנפקותא בזה הוא שאם המלאך הוא היה הדובר בה ודאי דברה בלשון הקודש כי אין המלאכים נזקקים ללשון אחרת, אבל אם החמור בעצמה דיברה ודאי דברה בלשון מה שהוא רגיל בפי האדם. ויותר מוכח דדיברה בלשון הרגיל בפי אדם, דכל דברי האתון היו כדי לבייש את בלעם בפני שרי בלק כדמוכח מהפסוקים, וכפירוש רש"י, ואילו הייתה מדברת לשון הקודש, לא היו מבינים מה שמדברת, ע"כ.

ובעבר הרחוק שמעתי ווארט מליצי ישן שאינני זוכר את מקורו השואל שאלה זו, מה ראו על ככה ומה הגיע אליהם להתפעל מהאתון שדברה ולא מהפרות ששרו, הלא ה'ותשרנה הפרות' הוא נס גדול יותר. ותשובתם, דכשארון ברית ה' נמצא והפרות שרות זה מציאות של טבע, שהרי לשמחה כזו כיצד אפשר להישאר אדיש, אך כאשר אדם טמא כבלעם הולך ואתונו פותחת את פיו ומדברת עמו - זה כבר נס מופלא שצריך בריאה מיוחדת.

יודע הסופר טעם שהוא יודע. ולפיכך כאשר נפתח פי האתון לא חרד, כי זהו דרכו כל הימים תמיד ע"י כישוף השד באתונו ולכך בתחילת דמיונו סבר שגם עכשיו יבוא הדבור מפאת הנ"ל.

הגר"י אייבשיץ זצ"ל בספרו תפארת יהונתן כתב: שקודם חטא אדם הראשון כל בהמה וחייה הייתה היו מדברים ככל האדם, ומעלת האדם מן הבהמה לא היה בדיבור, אלא בהשגה להשיג אור העליון. רק אחר כך לאחר שאדם הראשון שסרח, נתהווה בדוגמת בהמה לעניין השגה, ובהמה היה הלך וחסור לפי ערך האדם. ושפיר הוי אין כל חדש תחת השמש כי כן משמע מלשון הפסוק "ויפתח ה' את פי האתון" שלא היה זה בריאה חדשה ולא היה צריך רק לפתיחת פה האתון לדבר. והנה אמרינן בגמרא במסכת מגילה (דף ג ע"א): גמירי [מסורת מאבותינו] שהשדים אינם מוציאים שם שמים לבטלה.

והנה החיד"א בספרו פתח עיניים, הקשה על זה: שהרי בזמנינו העידו מגידי אמת שרשע מכשף עשה ששור אחד ידבר חצי שעה בשם ה' שישמענו לרשע, ומוכרח שהכריח לשד אחד שיכנס שם וידבר. וא"כ רואים שהשדים כן יכולים להוציא שם ה' לבטלה. ולכן כותב שנראה שמה שלא מוצאים שם שמים לבטלה, זה רק כשהן בבחירתם, אך בכח השבעות וכישופים, שמכריחים אותם לעשות כן, זה לא נחשב שם שמים לבטלה.

ב"תפארת יהונתן" (להגר"י אייבשיץ זצ"ל) כתב: שקודם חטא אדם הראשון כל בהמה וחייה היו מדברים ככל האדם,

8. האם לנכרי יש חלק לעולם הבא? הוכח מפרשת השבוע!

לבנים טובים היא, כאשר האב והאם עצמם הולכים בדרך התורה, וכך אנו מבקשים בכל יום, "ונהיה אנחנו, וצאצאינו...לומדי תורתך", דהיינו חטיבה אחת - אנחנו וצאצאינו. ומה נואלו אותם אנשים המקלים לעצמם להסתכל בכל דבר כיעור, ולבניהם לא ירשו להסתכל, אם זה סם המוות לילדך, זה גם סם המוות בשבילך! או שבאים הביתה בלילה ומתיישבים בסלון לקרוא עיתון, או להתעסק בשטויות, ואומרים לבן, קח משניות ותחזור על מה שלמדת בכיתה... זוהי דרך של בלעם הרשע, אני אלך בשרירות ליבי, והבן, יהיה צדיק! אבל באמת, מה שטוב בשביל הבן, טוב בשביל האבא, גם האב יכול לקחת ספר, וגם האם יכולה לתפוס תהילים או חומש, ואז יזכו לבנים צדיקים וישרים באמת.

מו"ר הראש"צ הגר"מ אליהו זיע"א ביאר על פי דבריו של האור החיים הקדוש שמסביר שישנם אנשים שרוצים לחזור בתשובה אבל יודעים שלא יוכלו להחזיק מעמד בתשובה ולכן מבקשים לחיות את כל חייהם ברשעות לפי תאוות ליבם ורוצים ברגע האחרון לעשות תשובה ואז ימותו. וזהו כוונת הפסוק "החפץ אחפץ מות רשע נאום ה' א' הלא בשובו מדרכיו וחייה" (יחזקאל יח).

הקב"ה לא רוצה שהרשע (שבחיו קרוי מת) יחזור בתשובה וימות מיד, אלא רצונו של הקב"ה לראותו בשובו מדרכיו, שהרשע יעזוב את דרכיו המקולקלות וילך ויחיה בדרך הנכון שהקב"ה מקבל את תשובת השבים עד דכדוכה של נפש, אבל אדם שחושב לעשות עבירה בחייו ולבסוף יעשה תשובה לא זו הדרך. ההולכים בדרך ה' עושים תשובה יום יום לפני הבורא, ולא מחכים עד השנייה האחרונה, ולא מתייאשים מכך מהקושי.

ולעני"ד נראה לומר ע"פ האי דאמרינן בגמרא במסכת ע"ז (דף כה ע"א) ש"ישרים" היינו אברהם יצחק ויעקב, שעליהם אמרו חז"ל, (ב"ב יז ע"א) בנשיקה מתו, ומה נפלא שהמנוול הזה בלעם ביקש לעצמו לא פחות מזה, הוא, שכל חייו הפקר

"תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו" (כ"ג א').

יש להקשות: מה כוונתו של בלעם היה שרוצה למות כמו הישרים וכי מה כל כך איכפת לו איך הוא מת?

ר' חיים פלטיאל, והדעת זקנים מבעלי התוספות מבארים: שמכאן יש להוכיח מן התורה שישאל יש להם חלק לעולם הבא שהרי ברוח הקודש היה מדבר ואם אין תועלת למתים למה לי מות ישרים, וכן איתא להדיא בגמרא במסכת סנהדרין (דף דף קה ע"א) על הא דאיתא במשנה במסכת סנהדרין (דף צ"ט) דבלעם אין לו חלק לעולם הבא ומקשה הגמרא בלעם הוא דלא אתי לעלמא דאתי, הא אחריני אתו, מתניתין מני רבי יהושע היא דתניא רבי אליעזר אומר: "ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלוהים" ישובו רשעים לשאולה" (תהלים ט'), אלו פושעי ישראל, כל גוים שכחי אלוהים, אלו פושעי גוים, דברי רבי אליעזר, אמר לו רבי יהושע: וכי נאמר בכל גוים והלא לא נאמר אלא כל גוים שכחי אלוהים, אלא "ישובו רשעים לשאולה" מאן ניהו, כל גוים שכחי

אלוהים, ואף אותו רשע נתן סימן בעצמו, ואמר "תמות נפשי מות ישרים" (במדבר כ"ג), אם תמות נפשי מות ישרים, תהא אחריתי כמוהו, ואם לאו הנני הולך לעמי.

האור החיים הקדוש מבאר: שדבריו של בלעם גם בזה ברוח הקודש נאמרו, וכוונת דבריו היא: שתמות נפשו מות ביד ישרים שיהרגוהו ישראל כמו שכן היה.

הספורנו מפרש את הפסוק "ותהי אחריתי כמוהו" וז"ל: "שתהיה אחריתי וצאצאי מעיי כמו ישראל, כי אמנם בניו של אדם ויוצאי חלציו נקראים אחריתו". דהיינו, שתאוות בלעם הרשע הייתה שיהיו לו בנים צדיקים. וגם זאת רואים אנו בעינינו יום יום, אנשים רוצים בכל מאודם שבניהם יהיו צדיקים וילמדו תורה, ואף עושים השתדלות גדולה בעניין, אבל לעצמם מסתפקים במועט בכל מה שנוגע ללימוד תורה וקיום המצוות. גם זו אחת מטעויותיו של בלעם הרשע, כי הכלל הוא שהבנים הולכים בדרכי אבותיהם, והדרך לזכות

ישרים, אלא חיי תאוה, רשעות והפקרות, ורק בסיום חיי רצה למות מות ישרים כמו יהודי טוב, ולזכות לגן עדן. וכן אנו רואים הרבה אנשים שיעשו את כל ההשתדלות שיזכו למיתת צדיקים, שיאמרו אחריהם קדיש, ילמדו משניות לעילוי נשמתן, ושתהיה להם לווייה יהודית כשרה, ונדמה להם שעל ידי שיזכו למיתת צדיקים תהי אחריהם עמם בגן עדן. ובאמת זו הייתה טעותו של בלעם הרשע, אבל אנו יודעים, שרק מי שחי חיי ישרים, הוא שימות מיתת ישרים ותהיה אחריתו עם צדיקי ישראל, אבל מי שבחיו אינו הולך בדרך ישרים, לא יועיל לו למות מיתת ישרים.

ותאוה, ופרץ גדרו של עולם, לא הרגיש בשיפלותו וגנותו, עד כדי כך שנדמה לו שהוא ראוי שבמיתתו יזכה למיתת נשיקה. ונראה שכאן באה התורה ללמדנו ולהזהירנו, עד כמה אדם יכול לרמות את עצמו ולא לדעת היכן הוא עומד, מה מצבו האמיתי, ומה מחכה לו.

והנה בלעם חמד שתהיה דווקא אחריתו בגן עדן עם צדיקי ישראל, אבל לא אמר "תחיה נפשי חיי ישרים", כי בחיו לא רצה לחיות חיי

9. האם בלעם היה יהודי? הוכח מפרשת השבוע!

יוצאי הדופן, ואם בלעם כלול ברשימת יוצאי הדופן, משמע כביכול שהוא יהודי, הכיצד?

ונראה שכאן גנוז רעיון עמוק, הנרמז בספרים הקדושים, ומופיע בסיפור שפתחנו. מי שמתנגד לעניין מסוים, סימן שהדבר נוגע לו בעומק הלב, ובאמת הוא שייך לאותו עניין. הרי עניינים שאנו אדישים אליהם, כלל איננו מרגישים בהם. ואם אנו מרגישים בדבר, ומתנגדים לו, סימן שזה נוגע בנו ואכפת לנו. (לכן, לא עלינו, המחלוקות הקשות ביותר הם בין אנשים קרובים יחסית בדעותיהם או עם בני משפחה, כי הם נוגעים באדם ולכן ההתנגדות קשה יותר). וכך גם בלעם, אויבם הגדול של ישראל, שהתאוה לקלל את ישראל, היה שייך בעומקו לישראל. לכן היו לו כוחות של עם ישראל בכח הפה וכוחות של רוח הקודש, אלא שכוחות אלו הופיעו בו בצורה שלילית ומעוותת.

לפיכך, במקרה של מחלוקת או התנגדות קשה שלילית, על האדם למצוא את הדרך להפוך כוחות אלו לכיוון חיובי, ואז נוצרת השייכות הגדולה ביותר. ובמקומות שהצליחו כך ליישב מחלוקות, הרי שאחרי שיושבו ההדורים, התגברה האהבה בין החולקים לשעבר.

וכך גם אצל בלעם, הפך הקב"ה את הקללות לברכות, ונמצא שבלעם חיזק את כוחותיהם של ישראל. ובכל זאת, כיוון שהיה הדבר נגד רצונו, הרי שהוא עצמו נדחה מהעולם הבא. וכן מצאנו בגמרא במסכת גיטין (דף נו) דאמרין: שמבני בניו של המן למדו תורה בבני ברק, ונירון קיסר הרומאי התגייר ויצא ממנו רבי מאיר. ועומק הרעיון הוא: כי דווקא בתוך שונאיהם הגדולים של ישראל, מצוי כוח פנימי קדוש ששייך לישראל, וכאשר משיבים כוח זה בתשובה יוצא ממנו ברכה גדולה לישראל.

"תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו" (כ"ג א').

מסופר על הגר"מ טייטלבוים זצ"ל בעל הישמח משה, היה בצעירותו מתנגד חריף לתורת החסידות. פעם אחת התארח אצל ידידו, שהיה אף הוא מתנגד חריף לחסידות. באותם הימים הודפס סידור האר"י הקדוש, לפי נוסח החסידים. כשהובא הסידור לפני שני החברים, חטף רבי משה את הסידור וזרקו לארץ. אולם, חברו הרים את הסידור, ואמר: "הרי זה סידור תפילה ואסור לבזותו".

כשסיפרו את המאורע לחוזה מלובלין, אמר: 'רבי משה עתיד להיות חסיד, ואילו חברו יישאר מתנגד. מי שנלהב בהתנגדותו, יוכל גם להתלהב באהבתו, אבל מי שהתנגדותו קרה – חסומה הדרך לפניו'. וכך היה. סיפור זה ממחיש רעיון יסודי, שבכוחו לתרץ קושיא גדולה על סוגיא בגמרא הקשורה לפרשת השבוע.

המשנה בתחילת פרק חלק אומרת: כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא... ואלו שאין להם חלק לעולם הבא... שלושה מלכים: ירבעם, אחאב ומנשה... ארבעה הדיוטות: בלעם ודואג ואחיתופל וגחזי. כלומר: לכל יהודי באשר הוא, יש חלק לעולם הבא חוץ מרשימה של כמה יהודים יוצאי דופן שאין להם חלק לעולם הבא, וכאן מונה המשנה רשימה של יהודים כאלו וביניהם – בלעם.

והדבר תמוה: האם בלעם היה יהודי, והלא הוא היה נביא אומות העולם?

הגמרא במסכת סנהדרין (דף קה ע"א) מרגישה בקושיה דומה ושואלת: האם שאר הגויים יש להם חלק לעולם הבא, שצריך לציין שלבלעם אין חלק?

עונה הגמרא על כך שהמשנה היא כשיטת רבי יהושע שרק לגויים רשעים אין חלק לעולם הבא.

ואולם עדיין הקושיה במקומה עומדת, שהרי המשנה פותחת באמירה "כל ישראל יש להם חלק", ובהמשך מציינת את

10. למה התחיל הטור ומרן השו"ע בדיני היום, והרי בכל התורה כולה היום הולך אחר הלילה?

וכתב רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל (דובר צדק אות ח): ומביא את הגמרא במסכת ברכות (דף ב). שאומרים שני טעמים מדוע התחיל התנא בזמן קריאת שמע של ערבית, ולא התחיל בשל שחרית, א. דכיון דכתיב לגבי ק"ש "בשכבך ובקומך" הלכך התחיל לפרש קריאת שמע דשכיבה, ב. דיליף מברייתו של עולם דכתיב "ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד". וכתב: "נראה דקיימא לן כלישנא קמא, ולכן דווקא בק"ש סידר את ק"ש של ערבית לפני קריאת שמע של שחרית, אולם לגבי שאר דברים היום קודם ללילה, ולכן סידרו בעל הטור והשולחן ערוך דיני השכמת הבוקר קודם, ואחר כך בסימן רל"ו דיני הלילה".

ב. הנה בגמרא במסכת מנחות (דף מג ע"ב) נאמר ד"חייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום", ונחלקו הראשונים ממתי מתחילים למנות את המאה ברכות, האם מהלילה או מהיום.

"הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא לא ישכב עד יאכל טרף ודם חללים ישתה" (כג כד).

וכתב רש"י: "הן עם כלביא יקום" - כשהן עומדים משנתם שחרית הן מתגברים כלביא וכארי לחטוף את המצות ללבוש טלית לקרוא את שמע ולהניח תפילין, "לא ישכב": בלילה על מיטתו עד שהוא אוכל ומחבל כל מזיק הבא לטרפו, כיצד קורא את שמע על מיטתו ומפקיד רוחו ביד המקום.

מרן בשולחן ערוך (או"ח סי' א סעי' א) כתב: מתחיל את ההלכות ב"יתגבר כארי לעמוד בבוקר לעבודת בוראו שיהא הוא מעורר השחר" וכך הולך ומונה את כל דיני היום ואחר כך מביא את דיני הלילה.

והקשה רבי צדוק הכהן מלובלין זצ"ל (דובר צדק אות ח): מדוע מתחילים הטור והשולחן ערוך קודם בדיני היום, בשונה מרבינו הקדוש שהתחיל את מסבת ברכות עם קריאת שמע של ערבית, והרי בכל דיני התורה היום הולך אחר הלילה?

בגמ' בברכות על הקושיה מדוע התנא התחיל מק"ש דערבית, דהתירוץ הראשון סבר דהמניין של הברכות מתחיל בבוקר, ושאינו ק"ש דכתיב ובשכבך ובקומך ומדייק מלשונן של הרמב"ם שלגבי קריאת שמע (פ"א מקריאת שמע ה"א) הקדים לילה ליום, ולגבי ברכות קריאת שמע (שם ה"ה) כתב קודם את ברכות היום ואח"כ את ברכות הלילה, אבל התירוץ השני סבר, שבאמת בכל דבר יש להתחיל מהלילה משום דיליף מברייתו של עולם, וא"כ גם בק"ש וגם במאה ברכות מתחילים מהלילה.

בספר העתים (לרבי יהודה אלברצלוני סימן קצה) כתב שיש שמתחילים למנות מהלילה, אולם מדברי הרמב"ם בהלכות תפילה (פ"ז הי"ד) מבואר שמתחילים למנות מהיום, וכן מבואר בשבלי הלקט (סימן א) וכן בכל בו (סימן א). המשנ"ב (סימן מו סק"ד) הכריע דמונים מהלילה, וצ"ע על דבריו ממה שכתב בסימן רצ סק"א "שגם בליל שבת קודש טוב שישלים בם המאה ברכות", ואי נימה דאזלין בתר הלילה, למה ליה להשלים כבר בלילה, ישלים ביום, ויש ליישב.

ובספר אמת ליעקב במסכת ברכות (דף ב ע"א ד"ה ואב"א יליף) כתב שהראשונים שנחלקו אי מתחילים למנות את המאה ברכות מהלילה או מהיום בזה חולקים שני התירוצים

11. האם אדם לעצמו יכול להכניס עין הרע בו עצמו? הוכח מפרשת השבוע!

שנאמר: "הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי משוש לכל הארץ" (איכה ב' ט"ו) ואומר "עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי" לפיכך אמר יעקב אל תראו עצמיכם, שנאמר "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" אלא היו מהלכין בצנעה, שנאמר "הגיד לך אדם מה טוב וגו' והצנע לכת עם אלוהיך" (מיכה ו' ח'). וכעין זה כתב בדרשות ר"י אבן שועיב בפרשת השבוע וז"ל: וכבר זכרו זה קצת מחכמי המחקר שיש בני אדם מזיקים בהבטת עיניהם כאפעה שממית בהבטת עיניו והוא דבר מפורסם ומנוסה, ויש חיות ממייתם בקולם עד כמטחווי קשת. ואמר חכם אחד העין תכניס אל הקדירה הגמל והאדם אל הקבר. ואמרו כי אלכסנדר בא עם חילו למקום אחד שהיו בו חיות ממייתם בהבטת עיניהם וצווה לחיילותיו ועשו מראות מצוחצחות ושמו אותן נוכח החיות וחזר ראותן אליהם ומתו כלם. וזה היה ענין בלעם וזהו סתום העין. אם כן אנו רואים מכאן דבר נורא ואיום: כאשר האדם סופר ומונה את רכושו, ורואה עצמו בטובה על ידי כך, עלול לשלוט בו עין הרע יותר מעל ידי בני אדם אחרים.

יש לחקור האם עין הרע יכול להכניס רק אדם אחר אבל אדם לעצמו אינו יכול להכניס עין הרי או דילמא גם אדם לעצמו כשמשכת הרבה על מה שיש לו נכנס עין הרע. הנה התוספות ר"ד בגמרא במסכת בבא קמא (דף פ"ג ע"א) כתב על הפסוק איוב "עיני עוללה לנפשי מכל בנות עירי" - פירוש האי עוללה מלשון עלילות דברים, והכי קאמר עיני העוללה לעצמו בעין רעה יותר מכל בנות עירי שאני בעצמי שמת בי עין רעה מרוב טובה שהייתי רואה לעצמי יותר ממה שהכניסו בי עין רעה כל בנות עירי ועין רע שבי שלטה בי ולקיתי וחסרתי כל אותה הטובה שהרי מאלף ילדים שהינינו לומדי תורה וחכמת לא נשארו כי אם שנים.

וכן משמע במדרש תנחומא בפרשת מקץ (ס"ק ח') "ויאמר יעקב לבניו למה תתראו" אמר להם יעקב בבקשה מכס היו מצניעים עצמיכם, שאין קשה מעין הרע, וכן אתה מוצא בלוחות הראשונות, על ידי שניתנו בגדולה נשתברו, שנאמר "וכל העם רואים את הקולות" (שמות כ' ט"ו) אבל הלוחות השניים כאשר ניתנו - לא ראה אותם אלא משה, שנאמר ואיש לא יעלה עמך וגו' ואף ירושלים לא חרבה אלא מפני עין רעה,

12. אדם המתפלל ביחידות האם עדיף שיתפלל בבית הכנסת או בבית? הוכח מפרשת השבוע!

ולא התפלל בשעה שהתפללו הציבור והוא מתפלל ביחיד, אף על פי כן יתפלל בבית הכנסת. הצ"ח בגמרא במסכת ברכות (דף ו' ע"א) כתב: יש להסתפק בכוונת אבא בנימין בזה, האם המקום גורם ואפילו אין הציבור מתפללים עתה כגון שנתאחר וכבר השלימו הציבור תפלתם והוא מוכרח להתפלל ביחיד, אפילו הכי ילך לבית הכנסת ששם תפלתו בוודאי נשמעת, וכן דעת הרמב"ם בהלכות תפילה (ריש פ"ח) ועיין בכסף משנה ובלחם משנה שם.

ובספר תלמידי רבינו יונה במסכת ברכות (דף ד' ע"א מדפי הרי"ף ד"ה אימתי) כתב: ובוה אפשר דווקא שם כשיתפלל חוץ לבית הכנסת יתפלל יחידי אז מוטב להתפלל בבית הכנסת, אבל אם נזדמן לו בי עשרה המתפללים חוץ לבית הכנסת בצבור, ויש לו ברירה להתפלל עמהם בעשרה או ללכת לבעת הכנסת שהוא מקום קבוע תמיד לתפלה, אבל שם לא ימצא עשרה כי כבר השלימו הציבור תפלתם, עדיף להתפלל בעשרה חוץ לבית הכנסת, ובוה מדוקדק לשונו של אבא בנימין דקאמר אין תפלתו של אדם נשמעת וכו', והווה ליה למיימר סתם אין תפלה נשמעת אלא בבית הכנסת, אלא ודאי דקימ"ל בזה דדווקא תפלתו של אדם יחידי אינה נשמעת וכו', אבל תפלת הצבור בכל מקום נשמעת.

אבל התוספות בגמרא במסכת עבודה זרה (דף ד' ע"ב בד"ה כיון דאיכא ציבורא) כתבו בזה הלשון, אינה נשמעת אלא במקום שהצבור מתפללים כדאמרינן בפ"ק דברכות אין

"מה טובו אוהליך יעקב" (כד ה').

ואמרינן בגמרא במסכת סנהדרין (דף ק"ה ע"ב) שכונת הפסוק הוא על בתי כנסיות ובתי מדרשות.

והנה איתא בגמרא במסכת ברכות (דף ו' ע"א) תניא אבא בנימין אומר אין תפלה של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת שנאמר לשמוע אל הרנה ואל התפלה, במקום רנה שם תהא תפלה.

ויש לחקור האם מעלת תפילה בבית הכנסת גם לאדם המתפלל ביחידות ועדיף להתפלל בבית הכנסת ביחידות מאשר בחוץ אף במניין או דילמא רק כשמתפלל בציבור מתקבל התפילה בבית הכנסת יותר ולא כשמתפלל ביחידות. הנה הטור בהלכות תפלה (או"ח סימן צ') כתב: לא יתפלל אדם אלא בבית הכנסת עם הציבור דא"ר יוחנן אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בבית הכנסת, פירוש עם הציבור.

וכתב מרן בבית יוסף (או"ח סימן צ') דמדברי הטור משמע דכל המעלה של תפילה בבית הכנסת זה רק כשמתפלל עם הציבור אבל לא כשמתפלל ביחידות.

אבל רבינו יונה במסכת ברכות (דף ד' עמוד א' מדפי הרי"ף) מביא בשם הגאונים שאפילו כאשר אין הציבור מתפללים יש לו לאדם להתפלל בבית הכנסת מפני שהוא קבוע ומיוחד לתפלת צבור.

וכן פסק מרן להלכה בשולחן ערוך (או"ח סימן צ' סעיף ט) ישתדל אדם להתפלל בבית הכנסת הציבור, וכו' ואם נאנס

תפלתו נשמעת, והיינו לשמוע אל הרנה ואל התפלה, הואיל והקב"ה שומע אל הרנה של הצבור, שומע ג"כ תפלה של היחיד, וק"ו אם מתפלל בבית הכנסת שחרית בעת שהציבור מתפללים מוסף.

המגן אברהם (סימן צ' ס"ק י"ז) כתב דמשמע מדברי הגמרא במסכת ע"ז דאם מתפלל מוסף בעת שהציבור מתפללים שחרית לא מקרי בשעה שהציבור מתפללים, היינו כשאנו מתפלל עמם בבית הכנסת, אבל אם התפלל עמם בבית הכנסת לא זו שאינה נדחית אלא אפילו נשמעת.

וכן כתב השערי תשובה (סימן צ' ס"ק י"ב) בשם ספר דרך חיים למהר"ם די לונזאנו צבור בבית הכנסת וצבור חוץ לבית הכנסת היינו דאבא בנימין אין תפלתו נשמעת אלא בבית הכנסת, אבל אם יש צבור חוץ לבית הכנסת ויחיד בבית הכנסת צבור חוץ לבית הכנסת עדיף. וכן כתב הפרי מגדים באשל אברהם (סימן צ' ס"ק ט"ו) דתפילה ביחידות בבית הכנסת ובביתו במניין עדיף בביתו במניין.

אבל במשכנות יעקב (או"ח סימן פ"ז) סבירה ליה שתפילה בבית הכנסת עדיפה אף על תפילה בציבור מחוץ לבית הכנסת. וכן כתב המגן גיבורים (סימן ס' סוף ס"ק ח') בדעת הירושלמי.

תפלתו של אדם נשמעת אלא עם הצבור, וא"כ נראה שהם מפרשים דברי אבא בנימין דבית הכנסת כוונתו הצבור שמתפללים שם בבית הכנסת.

והצ"ח מסיק בסוף דבריו: דתרתני בעי, עם הצבור ודווקא בית הכנסת, דאם לא כן למה הזכיר בית הכנסת הוזה ליה למיימר אין תפלתו של אדם נשמעת אלא בצבור, אלא ודאי דבעי גם כן בית הכנסת, וכן משמע לשון התוספות שהתחילו במקום שהציבור וסיימו

עם הציבור, ולפי זה גם תפלת הצבור אינה נשמעת אלא בבית הכנסת, קשה למה קאמר אבא בנימין אין תפלתו של אדם נשמעת, הוזה ליה למיימר אין תפלה נשמעת אלא בבית הכנסת, ולכן נלע"ד דתפילת הצבור גם לדעת התוספות נשמעת בכל מקום שמתפללים, ותפלה של יחיד כשהוא לבדו אפילו בבית הכנסת אינו בטוח שתהא נשמעת, אבל אם היחיד מתפלל בבית הכנסת בעת שהצבור שם, אף שנתאחר וכבר סיימו הצבור תפלתם אלא שהם עדיין עוסקים בשירות ותשבחות כמו אשרי ובא לציון וכדומה, והיחיד מתפלל שם

13. האם גוי יכול להיות נביא? הוכח מפרשת השבוע!

14. האם נביאי אומות העולם צריכים את התנאים המיוחדים כדי לזכות לנבואה? הוכח מפרשת השבוע!

15. האם יהודי צריך לשמוע בקול נביא גוי? הוכח מפרשת השבוע!

16. האם ברכה של גוי יכולה להועיל והאם מותר לזלזל בברכה של גוי? הוכח מפרשת השבוע!

17. כאשר רואים בעלי חיים שסובלים ומתענים האם יש חיוב לרפא אותם משום צער בעלי חיים?

18. האם בתי הכנסת שבבל יש בהם קדושת ארץ ישראל מכיוון שהם עתידים להיעקר מחו"ל לארץ

ישראל? הוכח מפרשת השבוע!

19. האם מותר להתפלל בבית הכנסת ליד אדם רשע? הוכח מפרשת השבוע!

20. דין קדושת בית הכנסת האם הוא דאורייתא או דרבנן? הוכח מפרשת השבוע!

21. האם מותר להיכנס לבית הכנסת שלא למטרות תפילה או לימוד? הוכח מפרשת השבוע!

22. איזה אריה אתה?

23. האם מותר להתחיל תפילת שמונה-עשרה ברגע האחרון? הוכח מפרשת השבוע!

24. איך יכול להיות שמתו כ"כ הרבה אנשים במגיפה ולא היה חסר מאף שבט מבני ישראל?

25. האם בני ישראל במדבר קראו קריאת שמע בכל יום? הוכח מפרשת השבוע!

26. אדם שביכולתו להציל ישראל מנכרייה, או יהודייה מגוי, את מי עדיף להציל? הוכח מפרשת השבוע!

27. האם נאסר סתם יינם במדבר? הוכח מפרשת השבוע!

"גם לנשמה מגיע אוכל" השאלה היא – מי ישים את זה על השולחן?

סדרת הספרים שתפתח לכם ותשביע את נשמתכם – יוצאת לאור!

בקרוב בעז"ה תושלם סדרת הספרים הייחודית

"גם לנשמה מגיע אוכל"

חמישה כרכים מעוררי עומק על התורה, ושלושה כרכים מלאי טעם על המועדים, העוסקים בשאלות, רעיונות, פנינים וחקירות המוגשים בשפה חיה, עם עומק ודיוק הלכתי. כעת – זו ההזדמנות שלך להיות שותף בהוצאת הסדרה ולהיות שותף בזיכוי הרבים! ניתן להקדיש: מהדורה שלמה כרך בודד פרשת שבוע לפי תאריך היארצייט להנצחת קרוביכם, או להצלחה שלום בית, זש"ק...

לפרטים הרב יוסף ויצמן: 052-8144488

גם לנשמה מגיע אוכל

חקירות הגות
מחשבה חידודים
ואקטואליה
על פי סדר
פרשיות השבוע